

Голас Радзімы

КАМСАМОЛУ-

45 ГОД

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 84 (769)

Кастрычнік 1963 г.

Год выдання 9-ы

Выступленне сімфанічнага аркестра БССР у канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Сорак пяць год прайшло з таго часу, як па ініцыятыве Ул. І. Леніна рэвалюцыйныя саюзы моладзі, створаныя ў розных кутках нашай Радзімы, аб'ядналіся ў адзіны Камуністычны саюз моладзі. Гэта было 29 кастрычніка 1918 года на Першым Усерасійскім з'ездзе саюзаў рабочай і сялянскай моладзі. З таго часу наша камсамолія прайшла вялікі і слаўны шлях.

Маладыя чырвонаармейцы былі на пярэднім краі франтоў грамадзянскай вайны. Затым камсамольцы ўзяліся за аднаўленне разбуранай краіны. Моладзь будавала новыя гарады і вёскі, фабрыкі і заводы. Камсамольск-на-Амуры, Магнітагорск, порт Ігарка — гэта першыя вялікія камсамольскія будоўлі.

У адным страі перадавога атрада савецкай моладзі крочылі і беларускія камсамольцы. Яны ўзнімалі новую Беларусь, закладвалі першыя падмуркі нашай індустрыі. Гэта яны запалілі агні БелДРЭСа, узводзілі карпусы Магілёўскага завода штучнага валакна, Мінскага станкабудаўнічага завода імя Кірава, перабудоўвалі на новы лад беларускую вёску.

У суровы час другой сусветнай вайны камсамол праявіў бяспрыкладны героізм. Больш трох з палавінай мільёнаў камсамольцаў былі ўзнагароджаны ардэнамі і медалямі ССРСР, сем тысяч удастоены звання Героя Савецкага Саюза. Імёны Рымы Шаршнёвай, Мішы Сільніцкага, Хвядоса Смалячкова, Зіны Партновай і многіх іншых маладых герояў Беларусі назаўсёды ўвайшлі ў слаўны камсамольскі летапіс.

Сёння беларускія камсамольцы працягваюць сваю добрую справу. Яшчэ два гады назад там, дзе цяпер паўсталі цэхі Гродзенскага азотнага завода, перабыла поле, пакрытае хмызняком. І вось туды (Заканчэнне на 3-й стар.)

ЧАЦВЁРТЫ ПРЫЕЗД

У Дні венгерскай культуры на Беларусі перад мінчанамі выступіў венгерскі скрыпач Андраш Шымор. Ён набывае вядомасць не толькі на сваёй радзіме, але і ў Савецкім Саюзе, пасля атрымання перамогі на конкурсе маладых музыкантаў на VI Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў у Маскве.

Скончыўшы Будапешцкую музычную акадэмію, А. Шымор стаў працаваць канцэртмайстрам сімфанічнага аркестра Венгерскага радыё і тэлебачання і выкладчыкам той жа акадэміі, дзе ён вучыўся.

Канцэртная праграма Андраша Шымора (яму акампаніравала на фартэпіяна Магда Фрэйман) была вельмі разнастайная і цікавая. У яе ўвайшлі цудоўныя ўзоры венгерскай нацыянальнай музыкі, творы Вівальдзі і Бетховена, Чайкоўскага, Пракоф'ева і іншых музычных класікаў і сучасных кампазітараў.

— Чацвёрты раз я выступаю ў Савецкім Саюзе, — гаворыць Андраш Шымор, — і кожны раз мяне радуе вялікая цікавасць савецкіх людзей да музыкі. Але на гэты раз мой прыезд у СССР — асаблівы. Я і мае сябры прыехалі ў Мінск, каб прыняць удзел у Днях венгерскай культуры. Усе мы на кожным кроку адчувалі кранальную ўвагу, цёплую і гасціннасць гаспадароў.

Дырыжыруе Карла Цэкі.

Іграе Андраш Шымор.

ЛЯ ДЫРЫЖОРСКАГА ПУЛЬТА—КАРЛА ЦЭКІ

Днямі шматлікія мінскія слухачы прыйшлі ў філарманічную залу, каб паслухаць сімфанічную праграму пад кіраўніцтвам вядомага італьянскага дырыжора Карла Цэкі.

У Мінску ён не ўпершыню. І кожны яго прыезд на гастролі ў беларускую сталіцу цёпла сустракаецца нашым аркестрам і шматлікімі аматарамі музыкі, якія ўмеюць па-сапраўднаму цаніць кожнага таленавітага выканаўцу.

Канцэрт пачаўся з выканання Серенады № 4 Моцарта. Творы гэтага кампазітара патрабуюць ад выканаўцаў вялікага майстэрства і артыстызму. Бездакорны густ, жывое пачуццё ўяўлення, лёгкасць, натуральныя пераходы ад адной часткі да другой — вось якімі якасцямі характарызувалася выкананне моцартаўскай Серенады ў трактоўцы італьянскага дырыжора. Хочацца адзначыць добра сыграную канцэртмайстрам аркестра С. Асновічам партыю скрыпкі-сола.

Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР за некалькі дзён падрыхтаваў вельмі цяжкую канцэртную праграму. На пытанне, як, на думку маэстра, цяпер выглядае беларускі аркестр, К. Цэкі сказаў: «Прагрэс, прагрэс!». І артыстам аркестра было прыемна пачуць яго словы, што гэта чуд — за тры рэпетыцыі падрыхтаваць сімфонію Шуберта.

На «біс» аркестр пад кіраўніцтвам К. Цэкі выканаў «Менуэт» Бакерыні.

Гэтая ж музычная праграма перадавалася па мінскім тэлебачанні і яе слухалі шматлікія гледачы ля экрану сваіх тэлевізараў.

«На ваш № 16-1521...»

Намеснік міністра асветы БССР С. УМРЭЙКА адказвае рэдакцыі

У адной паклёпніцкай газетцы за мяжой з'явілася характэрная для такіх выданняў «зацёмка»: «Сумная статыстыка». Вырываючы лічбы з статыстычнага даведніка, аўтары яе намалявалі сумную карціну «відавочнага заняпаду» сельскага школьніцтва ў Беларусі.

Дарэчы, тут будзе нагадаць, што аўтары такіх «зацёмкаў» у час гітлераўскай акупацыі памагалі фашыстам разбураць школы ў Беларусі, заганыць моладзь на катаржныя работы ў Германію. Аб тым сумным часе яны не любяць успамінаць.

Каб не даць магчымасці крывадушным дэмагогам уводзіць сумленныя суаічыннікі ў зман, рэдакцыя звярнулася ў Міністэрства асветы БССР з просьбай расказаць нашым чытачам аб сапраўдным становішчы рэчаў. На наша пісьмо № 16-1521 намеснік міністра асветы С. Умрэйка прыслаў адказ, які мы друкуем на 2-й старонцы.

ПРЫБЫЦЦЁ Ў МАСКВУ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА ЦЭЙЛОНА СІРЫМАВА Р. Д. БАНДАРANAІКЕ

Па запрашэнню Савецкага ўрада ў Маскву з афіцыйным візітам прыбыла прэм'ер-міністр, міністр абароны і замежных спраў Цэйлона пані Сірымава Р. Д. Бандаранаіке і суправаджаючыя яе асобы. На Унукаўскім аэрадроме, ўпрыгожаным дзяржаўнымі флагамі Цэйлона і Савецкага Саюза, кіраўніка цэйлонскага ўрада сустрачалі таварышы М. С. Хрушчоў з жонкай, А. М. Касыгін, Д. С. Паллянін, міністры СССР і РСФСР, старшыні

дзяржаўных камітэтаў СССР і іншыя афіцыйныя асобы.

Сярод сустракаючых — палсол Цэйлона ў СССР Цікіры Б. Субасінгхе, замежныя дыпламаты, журналісты.

З выпадку прыезду пані Сірымава Р. Д. Бандаранаіке на аэрадроме была выстраена ганаровая варта і выкананы дзяржаўныя гімны Цэйлона і СССР.

М. С. Хрушчоў і пані Сірымава Р. Д. Бандаранаіке абмяняліся правамі.

ПАЙШОУ ТОК

Беларускія энергабудаўнікі ў верасні гэтага года ўвялі ў эксплуатацыю некалькі высокавольтавых ліній электраперадач і размеркавальных электрасетак. Да энергасістэмы падключана многа калгасаў, саўгасаў і прамыс-

ловых прадпрыемстваў рэспублікі. Днямі пастаўлены пад напружанне лініі электраперадач Мінск — Аляхновічы, Калінавічы — Хойнікі, Лагішын — Целяханы і іншыя.

ЗАЯВА ТАСС

Заклучэнне Дагавору аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, у касмічнай прасторы і пад вадой стварыла больш спрыяльную абстаноўку для пошукаў вырашэння іншых неурэгуляваных праблем у інтарэсах ліквідацыі пагрозы вайны і наладжвання дзелавога дружэлюбнага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі.

Савецкі ўрад робіць усё для таго, каб выкарыстаць гэту абстаноўку ў інтарэсах умацавання міру.

На XVIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, якая праходзіць цяпер у Нью-Йорку, Савецкі ўрад выставіў новыя канструктыўныя прапановы, якія маюць на мэце рушыць наперад перагаворы аб заключэнні Дагавору аб усеагульным і поўным разбраенні, неадкладна ажыццявіць канкрэтныя меры, здольныя спыніць гонку ядзерных узбраенняў. У ходзе абмену думкамі паміж прадстаўнікамі СССР, ЗША і Англіі па важных міжнародных пытаннях Савецкі ўрад паслядоўна імкнуўся да таго, каб падрыхтаваць далейшыя крокі да змякчэння міжнароднай напружанасці і умацавання міру.

Зразумела, што цяпер асабліва важна, каб дзяржавы пазбягалі любых дзеянняў, якія маглі б ускладніць і зрабіць цяжкім дасягненне дагаворанасці аб жыццёва важных для народаў мерах па ўмацаванні міру.

Між тым, як паведамляе друк, краіны НАТО пачалі новы тур перагавораў з мэтай выпрацоўкі канкрэтнага ваенна-тэхнічнага плана стварэння ў рамках НАТО шматбаковых ядзерных сіл у выглядзе флоту надводных караблёў, узброеных ракетами з ядзернымі боегалюкамі. 11 кастрычніка г. г. у штаб-кватэры НАТО ў Парыжы адкрыліся пасяджэнні так званай рабочай партыі НАТО ў саставе прадстаўнікоў ЗША, Англіі, ФРГ, Італіі, Бельгіі, Грэцыі і Турцыі для абмеркавання гэтага пытання, а ў Вашынгтоне пачынае работу спецыяльная ваенная падгрупа НАТО на чале з амерыканскім адміралам для вывучэння ваенных бакоў плана стварэння шматбаковых ядзерных сіл.

Далей у Заяве гаворыцца, што ініцыятарамі і галоўнай рухаючай сілай, што стаяць за гэтымі планами, з'яўляюцца ваенныя колы ЗША і ФРГ. Рэваншысцкія і мілітарысцкія колы Бона даўно паставілі перад сабой мэту — у што б там ні было атрымаць доступ да ядзернай зброі, атрымаць магчымасць распаараджацца гэтай зброяй, альбо выкарыстоўваючы двухбаковае супрацоўніцтва з Францыяй, альбо шляхам удзелу ў шматбаковых ядзерных сілах НАТО, альбо, нарэшце, і тым і іншым шляхам. Відавочна, што ў любым выпадку быў бы дадзены штуршок да ўцягнення ў гонку ядзерных узбраенняў новых дзяржаў, да далейшага распаўсюджвання ядзернай зброі.

У савецкіх кіруючых колах, зразумела, не могуць не ўлічваць небяспечных вынікаў далучэння ФРГ да ядзернай зброі, у якой бы форме гэта ні адбылося, і не браць у ралік неабходнасць забеспячэння бяспекі Савецкага Саюза і яго саюзнікаў у гэтым выпадку. Прыходзіцца задумацца таксама і над тым, што ўжываемыя ў НАТО небяспечныя крокі не могуць не зрабіць адмоўнага ўздзеяння на яшчэ не ўзмацненыя ўсходы ўзаема-разумнення і давер'я паміж дзяржавамі.

Галіна Расохіна працуе на Віцебскім дыяганавым камбінаце. Без дрыву ад вытворчасці яна скончыла тэхнікум лёгкай і тэкстыльнай прамысловасці і засталася працаваць у родным цэху памочнікам машыніста стругальнай машыны. На здымку: Галіна Расохіна ў час работы.

ПІСЬМО ПАРТЫЗАН - СЛАВАКАЎ

Гэта сустрэча адбылася ў Мінскім музеі Вялікай Айчыннай вайны. Былы партызан Ул. М. Вержбаловіч прынёс пісьмо на славацкай мове. Пісьмо гэта, напісанае дваццаць год назад, было адрасавана камандзіру чэхаславацкай дывізіі палкоўніку Свабода. Яго падпісалі 33 славакі, якія змагаліся ў адной партызанскай брыгадзе.

«Нае вельмі абрадавала і натхніла, — гаворыцца ў пісьме, — што напярэдадні 26-й гадавіны Кастрычніцкага свята прышло паведамленне аб вызваленні Чырвонай Арміяй Кіева, што сярод германскіх дывізіяў Чырвонай Арміі знаходзілася і чэхаславацкая дывізія. Мы, партызаны-славакі з беларускіх лясоў, гарым імкненнем аддаць усе свае сілы барацьбе з нашым агульным ворагам...».

У музей прыйшоў і адзін з аўтараў пісьма — Само Фалцян. За гэтыя гады

ён стаў пісьменнікам, кандыдатам гістарычных навук, цяпер загадвае аддзелам у Інстытуце гісторыі Славацкай акадэміі навук у Браціславе. Ім напісана некалькі мастацкіх і навуковых твораў. С. Фалцян прыехаў у Беларусь збіраць матэрыялы для новай працы аб братняй дружбе савецкага і чэхаславацкага народаў.

Само Фалцян і Уладзімір Вержбаловіч расказалі, што адправіць гэта пісьмо на Вялікую зямлю тады не было магчымасці і яго апублікавалі ў партызанскай рукапіснай газеце. Арыгінал пісьма захаваўся ў Вержбаловіча.

Пісьмо, прынесенае Ул. М. Вержбаловічам, будзе экспанавацца ў Музеі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску. Фотакопія яго накіроўваецца Пражскаму гістарычнаму музею.

ДЫПЛОМНІКІ

Мікалай Варанкоў падоўгу заседжаўся над кнігамі і чарцяжамі дома. Ён быў частым наведвальнікам бібліятэкі, тэхнічнага кабінета завода. Непрыкметна праляталі гады, і начальнік аддзела тэхнічнага кантроля Ма-

зырскага завода меліярацыйных машын атрымаў дыплом інжынера. Ён закончыў завочна Саратаўскі аўтамабільны інстытут.

Дыплом інжынера атрымаў таксама тэхнолаг завода меліярацыйных машын А.

Селівончык, які закончыў Маскоўскі машынабудаўнічы інстытут.

Цяпер у завочных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах краіны займаецца 65 машынабудаўнікоў Мазыра.

«На ваш № 16-1521...»

Намеснік міністра асветы БССР С. УМРЭЙКА адказвае рэдакцыі

(Гл. 1-ую стар.)

★ У Лідзе ў клубе чыгуначнікаў пачала працаваць музычная студыя. У студыі займаюцца школьнікі, чыгуначнікі, рабочыя абутоквай фабрыкі і іншых прадпрыемстваў.

★ З Хабараўска на Камчатку прыбылі вядомыя чэхаславацкія падарожнікі і пісьменнікі Іржы Ганзелка і Міраслаў Зікмунд.

★ З вялікім поспехам праходзяць у Варшаве выступленні артыстаў савецкага цырка. Артысты далі прадстаўленне для актывістаў Таварыства польска-савецкай культуры і навукі.

★ Нядаўна ў Мінску закончыла сваю работу рэспубліканская навуковая канферэнцыя па праблемах лексікалогіі і лексікаграфіі. У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел не толькі мовазнаўцы Мінска, Гродна, Магілёва, але і госці з Масквы, Ленінграда, Кіева, Вільноса і Адэсы. Канферэнцыя прызнала неабходным стварэнне беларуска-украінскага і украінска-беларускага слоўнікаў.

Вучаніца 10 класа 4-й школы-інтэрната Мінска Галіна Барынава праходзіць вытворчую практыку ў школьных майстэрнях Мінскага трантарнага завода.

У сельгасарцелі «Дружба» Навагрудскага вытворчага ўпраўлення адбылася спартаніяда, прысвечаная 45-годдзю Ленінскага камсамола. Сотні цікавасцю сачылі за спаборніцтвамі на беговай дарожцы, футбольным, валебольным і баскетбольным палях, у стралковым цыры. Ва ўпартай барацьбе праходзілі спаборніцтвы штангістаў, веласіпедыстаў і коннікаў. НА ЗДЫМКУ: сяброўскі матч футбольных каманд калгасаў «Дружба» і імя Жданова.

чога не гаворыцца аб кантынгентна вучняў, пры гэтым аўтары артыкула называюць лічбы па школах сельскай моладзі, а вядуць размову аб пачатковых дзённых школах.

Аналіз статыстычных справаздач паказвае, што колькасць вучняў не заўсёды знаходзіцца ў прамой залежнасці ад колькасці школ.

Так, напрыклад, у 1958/59 навучальным годзе ў рэспубліцы працавала 330 самастойных школ сельскай моладзі і 118 вячэрніх класаў пры школах усенавуча, у якіх навучалася 11964 вучні; у 1961/62 навучальным годзе ў 247 школах сельскай моладзі і 668 вячэрніх класах займалася 24366 вучняў; у 1962/63 навучальным годзе ў 96 школах і 738 класах навучаліся 21529 вучняў.

Там, дзе няма магчымасці адкрыць школьны сельскай моладзі, ствараюцца вячэрнія класы пры школах усенавуча.

Некаторыя змяншэнне кантынгенту вучняў у школах сельскай моладзі за мінулы навучальны год тлумачыцца радам прычын.

У сувязі з тым, што адсталая ў мінулым Беларусь развівае сваю прамысловасць, у многіх раёнах, якія раней

былі выключна сельскагаспадарчымі, будуецца прамысловыя аб'екты (Салігорск, Светлагорск, Полацкі нафтабуд, Белаазёрская ДРЭС і інш.). Натуральна, школы сельскай моладзі ў новых умовах пачалі работу па іншаму вучэбнаму плану і ў статыстычных справаздачах класіфікуюцца як школы рабочай моладзі.

Акрамя таго, ва ўмовах сельскай мясцовасці, дзе маланаселеныя пункты знаходзяцца на вялікай адлегласці і няма магчымасці адкрыць класы з устаноўленай нормай напаяльнасці, развіваецца сістэма завочнага навучання. Пры школах усенавуча ствараюцца групы завочнікаў, якія атрымліваюць кансультацыі ў настаўнікаў гэтых школ.

Кожная школа ў сваім мікрараёне вядзе ўлік моладзі, якая не мае васьмігадовай і сярэдняй адукацыі. Завочнае навучанне дапамагае лягчэй сумяшчаць павышэнне агульнаадукацыйнай падрыхтоўкі з сезонным характарам работы ў калгасах і саўгасах.

У асенні перыяд, калі поўным ходам ідзе ўборачная кампанія, асноўны метаў вучобы — самастойная работа вучняў, а ў зімовы перы-

яд пачынаюцца групавыя і індывідуальныя кансультацыі. Гэтай перавагай завочнай сістэмы тлумачыцца той факт, што ў мінулым навучальным годзе план па завочнаму навучанню выканан на 120%.

У далейшым плануецца развіваць сістэму вячэрняй і завочнага навучання ў сельскай мясцовасці нашай рэспублікі.

Што датычыцца змяншэння колькасці пачатковых школ на сяле, гэтак пытанне патрэбна разглядаць з пункту гледжання не колькасці школ (таму што ў раёнах Заходніх абласцей Беларусі праводзіцца ссяленне хутароў і ў сувязі з гэтым многія малаламплектныя школы былі закрыты), а колькасці вучняў у іх.

Так, калі ў пачатковых класах рэспублікі ў 1953/54 навучальным годзе навучалася 556762 вучні, то ў 1958/59 годзе — 672980, а ў 1961/62 навучальным годзе — 695471 чалавек.

Ажыццяўленне васьмігадовага усенавуча ў БССР у бліжэйшым дзесяцігоддзі — адзін з галоўных шляхоў павышэння культуры, агульнай адукацыі і тэхнічнай падрыхтоўкі працаўнікоў горада і вёскі.

СЯБРЫ З ЛЕНІНГРАДА

Гэтымі днямі ў Беларусі гасцілі ленынградскія паэты — лаўрэат Ленінскай прэміі Аляксандр Пракоф'еў і сакратар Ленінградскага аддзялення Саюза пісьменнікаў СССР Анатоль Чапуроў.

Госці разам з заслужаным дзеячом культуры рэспублікі чыталінікам А. Слесарнікам наведвалі вядомы калгас «Рассвет» на Бабруйшчыне і Брэсцкую крэпасць.

А. Пракоф'еў і А. Чапуроў пабывалі таксама на радзіме Якуба Коласа — у вёсцы Мікалаеўшчына. Дырэктар літаратурнага музея Я. Коласа Д. Міцкевіч паказаў паэтам хату, дзе адбылася першая сустрэча Я. Коласы і Я. Коласа, і іншыя мясціны, звязаныя з жыццём народнага песняра. Брат паэта І. Міцкевіч прачытаў гасцям творы Я. Коласа, прысвечаныя родным мясцінам.

Перад ад'ездам А. Пракоф'еў і А. Чапуроў сустрэліся з беларускімі пісьменнікамі. Яны падзяліліся сваімі ўражаннямі ад паездкі па Беларусі, гутарылі аб новых творах беларускай літаратуры.

ШЛЯХУ

У мінулым нумары нашай газеты мы змясцілі аўтабіяграфію Янкі Купалы, надрукаваную ў зборніку «54 дарагі», выдадзеным нядаўна Белдзяржвыдавствам. Сёння прапануем увазе чытачоў артыкул Канстанцыі Буйла з таго ж зборніка.

Успамінаючы самае ранняе дзяцінства, я не магу ўявіць сабе з'явы майго жыцця ў нейкай стройнай паслядоўнасці. Паўстайно ў памяці паасобныя абразкі, ярка, выпукла.

Вось адзін з першых, яшчэ не вельмі выразных успамінаў. Шырока льецца вада ля парога дома і праз парог. Дрэвы ў вадзе. На ўзгорках каля дрэў туляцца сарны, іх шмат. Алени бегаюць па вадзе, іх толькі два. Бацькі выносяць усе рэчы на другі паверх вялізнага, старога палаца, дзе на гарышчы гучна крычалі совы і пішчалі, нячутна лятаючы, нетапыры. Гэта паводка на Іслачы ў Звярынцы, дзе працаваў мой бацька аб'ездчыкам у графа Тышкевіча. Тады я была зусім малая.

Другі, больш выразны ўспамінаў — гэта сасновы бор, які пачынаўся адразу за нашым домам. Маці пагнала карову да статка, а я пабегла за ёй. Яшчэ не ўзыходзіла сонца, і мне было трохі страшна бегчы адной па высокім насыпе, па якім лягала дарога ў лес. Абапал насы-

пу стаялі дрэвы. Злева цягнулася балота, там раслі дрэвы дробныя і было шмат моху, на якім расцілаўся журавінік — дробненькія лісточкі на тоненькіх, як ніткі, галінках. Справа стаялі высокія чырванастволясныя сосны з шырокімі густа-зялёнымі вяршынямі. І раптам сярэлі першы промень сонца, асвятліўшы гэтыя вяршыні. Я аслупянела, зачараваная цудоўнымі відарыскамі: на вяршынях усіх колерамі вясёлкі загарэлася густая раса. Шырокія палотны павуцінны, развешаныя на дрэвах, зіхацелі і пераліваліся казачнымі ўзорамі. Гэта незабыўны вобраз роднай прыроды глыбока запаў мне ў памяць. Я і сёння ўяўляю яго сабе ва ўсіх найдрабнейшых дэталях. Было гэта ў Барсуковіне, куды перавялі майго бацьку на большы аб'езд.

І ўжо зусім выразна помню Сугвазды — маленькі домік ля садка з разваленым плотам і каламутнай сажакай з карасямі. І наводдала вёска, дзе была школа, куды я пайшла ў першую восень.

У школе я адчувала сябе добра. Але ўразіў мяне першы экзамен. Я добра ўмела пісаць, чытала таксама. Настаўніца палухала, як я чытаю. Потым дала мне аловак і сказала: «Напи-

шы два словы — «агонь гарыт». Я так і напісала. А калі яна падкрэсліла тры памылкі, я заплакала. Я ж напісала так, як яна гаварыла! Настаўніца засмяялася. «Не думай, — сказала яна, — што ты ўсё ўмееш. Дзеля таго, каб шмат ведаць, трэба многа і доўга вучыцца, а ты яшчэ зусім малая». Так скончылася маё бесклапотнае дзяцінства. Школа была не блізка. Зімой намятала снегу, і мы грузілі ў гурбах, дабіраючыся да школы.

Мы ўсе — Стася, я, Эдзік, Іна і Віця (мае сёстры і браты) — вельмі любілі чытаць кнігі. Бацька, заўважыўшы гэта, стараўся даставаць кнігі. Ён выпісваў дзіцячую літаратуру з Вільні, браў кніжкі ў суседзяў, купляў, дзе толькі мог. Мы чыталі шмат. Адночы ён прынёс беларускую газету «Наша ніва». Там былі надрукаваны вершы Якуба Коласа і Янкі Купалы. Нам яны вельмі спадабаліся. Помню, як мы чыталі і перачытвалі іх без канца. І некай прыйшло нам у галаву самім напісаць вершы. Было гэта ў 1909 годзе. Я напісала верш «Лес». Кароценькі, вельмі

просты вершык.

Эдзік параў паказаў гэты верш у «Нашу ніву». Але я помніла свой няўдалы дэбют у школе і сказала, што пасылаць боюся. Эдзік падахоўваўся арабіць гэта сам і падпісаў верш: «Э. Буйла». І якое ж было наша здзіўленне, калі рэдакцыя прыслала «Нашу ніву» з надрукаваным вершам. Я напісала яшчэ некалькі вершаў, яны змяшчаліся ў газеце, а рэдакцыя пачала прысылаць нам газету рэгулярна. Потым я стала пісаць шмат вершаў, якія часта друкаваліся ва ўсіх часопісах, што выходзілі на беларускай мове ў Вільні і Пецярбурзе.

У Вішневе жыла маці Уладзіслава Францаўны Луцэвіч, тады яшчэ Уладзі Станкевічанкі. Я пазнаёмілася з Эміліяй Станкевіч яшчэ дзяўчынкай. Мы моцна здружыліся — малая дзяўчынка і ўжо старэючая жанчына. Яна давала мне кніжкі, а потым стала маёй настаўніцай. Я штодзень прыходзіла да яе на заняткі пасля школы, і яна больш дапамагала мне ў вучэнні, чым найлепшая школа. Яна была вопытным педагогам (Заканчэнне на 4-й стар.)

У паўднёвым Таджыкістане сярод цяжкіх умоваў і гудзе рака Вахш. Тут будзе ўзведзена Нурэнская гідрэлектрастанцыя і створана штучнае мора — Нурэнскае водасховішча. На здымку: бурыйшычкі Р. Курбану і З. Зубайдаў пракладваюць дарогу падрыўнікам. Рыхтуецца фронт работ для экскаватараў.

РЭХА ВАЙНЫ

А ЛЮДЗІ АДЧЫНІЛІ ЯМУ ДЗВЕРЫ

Мяне, як пісьменніка, ўзрушыла да глыбіні душы вестка, якую я нядаўна пачуў, будучы ў гасцях у сваіх землякоў у Клімавіцкім раёне, на Магілёўшчыне.

Былы жыхар вёскі Пусташ, які носіць аднолькавае са мною прозвішча — Кавалёў Ларывон Макаравіч, знаходзіцца зараз у Канадзе і прысылае сваякам весткі, што ён жывы і здаровы і нават дачок сваіх павыдаваў там замуж.

Хто ж ён гэты Ларывон Кавалёў? Якое гора ці бяда занеслі яго з Магілёўшчыны ажні ў Канаду? Там ён, відаць, прыкідваецца пакрыўджаным Савецкай уладай, гэтакім чысценькім і святым. І людзі, эміграцыя ўся, відаць, яму паверылі.

Вось для іх, нашых суайчынікаў, я і хачу паведаць праўдзівую, дакументальна даказаную гісторыю пра гэтага Кавалёва Ларывона.

...Гэта было ноччу ў перадапошні год мінулай вайны. Двое савецкіх грамадзян-патрыётаў вайскавік Русакоў і маскоўскі школьнік Валодзя Табольцаў шукалі партызанскі атрад. Той ноччу яны папрасіліся ў хаду да жыхара вёскі Пусташ Кавалёва Ларывона Макаравіча. Дзверы ім адчыніла жонка Кавалёва, былая настаўніца Ключава Анастасія Фёдаруна. Русакоў і Табольцаў пагрэліся і пачалі распываць, ці ёсць у вёсцы гітлераўцы, Ключава супакоіла іх, што гітлераўцаў у вёсцы няма і

запрапанавала адпачыць. А сам Кавалёў, седзячы гэтым часам на печы, прыслухоўваўся да гаворкі, вышухваў, хто такія Русакоў і яго юны спадарожнік.

Калі Ключава ўсё выпытала і паабяцала падарожным людзям дапамогу, Русакоў і Валодзя ўлегліся спаць. І тут адбылося злачыства, на якое здольны толькі звер. Ларывон Кавалёў, маючы зброю, бо прыслужваў гітлераўцам, забіў сонных Русакова і Табольцава. Гітлераўцы адзначылі звера-забойцу ўзнагародамі.

Ну, а як стала туга ворагу, некуды было дзявацца і яго прыслужніку Кавалёву Ларывону. Следам за гітлераўцамі ўдэк і забойца. Удэк са сваёй зямлі злачынца, якому б нашы людзі ніколі не даравалі. Вядома, пра тое Кавалёў нікому не расказаваў. Можа і дочкі яго, якіх ён павыдаваў удала ў Канадзе замуж, не ведаюць, хто іх бацька.

Я б хацеў, пішучы гэтыя радкі, каб усе, хто ўбачыць Кавалёва Ларывона, ведалі што ён забойца, і не верылі яму і такім, як ён.

У заключэнне магу вась яшчэ што сказаць. Не я адзін, як пісьменнік і грамадзянін, якога ўзрасціла магілёўская зямля, усе мае землякі праклінаюць Кавалёва Ларывона і вельмі шкадуюць, што зямля трымае яшчэ такога гада.

Павел КАВАЛЁў.

СТЭЙНБЕК: ПАТРЭБНЫ КАНТАКТЫ

ЛІТАРАТУРНЫЯ крытыкі ўсяго свету называюць Джона Стэйнбека сярод трох вядучых сучасных пісьменнікаў Амерыкі. Смерць Хемінгуэя і Фолкнера пакінула яго ў адзіноце. Стэйнбеку цяпер 61 год.

— У Савецкім Саюзе я ўжо трэці раз. Цікаўнасць — вось што прывяло мяне сюды. Калі мне прапанавалі паехаць у СССР, так сказаць на лініі пагаднення аб культурным абмене паміж Савецкім Саюзам і ЗША, я ўзрадаваўся. Я сказаў сабе: нара. Пара туды ехаць. Ты дайно ўжо там не быў...

Стэйнбек усміхаецца, пацягваючы люльку. Гэта высокі моцны чалавек, і здаецца, што палка, на якую ён абаніраецца, — большы прадмет задавальнення, чым неабходнасці.

— Як я разумею ролю пісьменніка? Гэта сур'ёзнае пытанне. Па-моёму, пісьменнік павінен крытыкаваць недахопы і заганя. Але і сцярджаць штосьці ў жыцці.

Стэйнбек прыводзіць у прыклад свой раман «Зіма трывогі нашай», апублікаваны ў СССР у мінулым годзе.

— Я ўбачыў сімптомы сур'ёзнай хваробы, якая шырока распаўсюдзілася ў нашым грамадстве, ды і не толькі ў нашым.

Я ўспомніў, як у нас многія гадалі, ці загінуў усё-такі герой, ці не? У рамане гэта не да канца ясна сказана.

— Не, вядома, не! — амаль усклікнуў Стэйнбек. — Герой разумеў, што не ўсё страчана. Ён верыць у дачку, у новае пакаленне.

Размову трэба спыняць, таму што ўжо ўступілі ў сілу жалезныя законы «праграмы прабывання».

— Я хачу бы, каб вы перадалі савецкім людзям вось што, — гаворыць Стэйнбек, — найбольшую важнасць сягоння маюць кантакты паміж людзьмі, урадамі, краінамі. Калі гэтыя кантакты парушаюцца, гэта небяспечна. Я спадзяюся, што кантакты паміж нашымі краінамі будуць адноўлены.

К. ВІШНЯВЕЦКІ.

НА ЗДЫМКУ: Дж. СТЭЙНБЕК (справа) гутарыць з пісьменнікамі Б. ПАЛЯВЫМ (злева) і К. СІМАНОВЫМ. Фотахроніка ТАСС.

КАМСАМОЛУ — 45 ГОД

(Пачатак на 1-й стар.)

прыйшлі маладыя рамантыкі, і звычайныя сельскія краевід змяніўся да непазнавальнасці. Завод-гігант ужо рыхтуецца да свайго старту — пуску першай чаргі. Па плану гэта змяняльная падзея павінна была адбыцца ў 1964 годзе. Але камсамольцы азотнатукавага, ведаючы, як неабходны сельскай гаспадарцы мінеральныя ўгнаенні, вырашылі першую чаргу завода пусціць датэрмінова — да 1 снежня гэтага года. Славацца сваёй працай маладыя шахцёры Салігорска, «Нафтабуда», камсамольцы Мінскага трактарнага, моладзь Нясвіж-

чыны, Слонімшчыны і іншых куткоў рэспублікі.

У шэрагу лепшых імёнаў беларускіх камсамольцаў ёсць і імёны маладых рэзмігрантаў.

Настасся Хадневіч прыехала ў Баранавічы, на радзіму бацькоў, шэсць год назад. Паступіла працаваць на трыкатажную фабрыку і хутка стала перадавай вязальшчыцай, лепшай вучніцай школы рабочай моладзі. Або Канстанцін Гарустовіч. Мы ўжо расказвалі аб ім — перадавым афсетчыку Гродзенскай літаграфіі. Зараз ён вучыцца ў Мінскім інстытуце замежных моў. Аня Бяцко — вучаніца харэаграфічнага вучылішча, цудоўная выканаўца беларускіх народных танцаў. І

яшчэ малады рэзмігрант — Георгій Садоўскі. Яго партрэт красуецца на Дошцы гонару Мінскага камвольнага камбіната. Н. Хадневіч, К. Гарустовіч, А. Бяцко, Г. Садоўскага, як і дзесяткі іншых рэзмігрантаў, прынялі ў рады Ленінскага камсамола.

У радах Ленінскага Камуністычнага саюза моладзі мільёны юнакоў і дзяўчат. На ўсіх этапах сацыялістычнага будаўніцтва яны паказалі яснае разуменне задач, пастаўленых партыяй. Працай сваёй яны пацвярджаюць, што з'яўляюцца дастойнымі наследнікамі вялікіх рэвалюцыйных традыцый, прадаўжальнікамі слаўных спраў сваіх бацькоў.

З нашай ПОШТЫ

СВЯТОЧНЫ СЮРПРЫЗ

Хачу выказаць вам сваю падзяку за прысланыя кнігі. Для мяне яны былі неспадзяваным святочным сюрпрызам. Раптам атрымала адзін вялікі пакунак, потым другі. Такой радасці ў мяне не было даўно. Дзіцячыя казкі цудоўныя, выдатныя малюнкi. Вялікае рускае дзякуй вам за іх. Гадоўнае — ноты для спеваў. Я займаюся музыкай, спяваю, часта выступаю ў канцэртах. На адным з іх я спявала рамансы Чайкоўскага і Рахманінава. Многія слухачы мне потым гаварылі, якая выдатная музыка і якая мілагучная руская мова. У Аўстраліі ў вышэйшых навучальных установах ўведзена выкладанне рускай мовы. Прывітанне было аб гэтым чуць.

Жадаю ад душы вам паспехаў.

Л. ПАУЛАВА.

Аўстралія.

ПА ПРОЙДЗЕНАМУ ШЛЯХУ

(Пачатак на 3-й стар.)

гогам і, апрача школьнай праграмы, вучыла чытаць і пісаць на французску. У яе доме я і сустрэлася з Уладзіям. Між намі завязалася такая сардэчная дружба, што яе нам хапіла на ўсё жыццё, да самай смерці Уладзі.

Кім была для мяне Уладка, нават нельга акрэсліць: яна была і шчырай, сардэчнай сяброўкай, і клапатлівай, добрай, патрабавальнай сястрой, і любячай маці. Я ў яе адчувала сябе лепей як дома; яна давала мне парады ў самых цяжкіх хвілін жыцця, заўсёды была са мной.

І тады, калі я імкнулася да самастойнага жыцця, ведаючы, як цяжка бацьку забяспечыць усім неабходным вялікую сям'ю, Уладка забрала мяне да сябе ў Вільню, дзялілася са мной апошнім кавалкам, пакуль я не знайшла работы ў тым жа дзіцячым доме, дзе працавала і яна. У Вільні я паступіла на настаўніцкія курсы, пазнаёмілася з Купалам, Бядулем, Коласам і іншымі беларускімі пісьменнікамі. Адбылося гэта надта ўрачыста. Калі я першы раз з Уладкай прыйшла ў рэдакцыю «Нашай нівы», мяне абступілі ўсе прысутныя, вельмі ветліва знаёміліся, размаўлялі. Над сталом рэдактара была шырокая паліца, раздзеленая на квадратныя гнёзды, у якіх ляжалі папкі з рукапісамі вершаў розных аўтараў. Была там і мая папка, і папка Янкі Купалы. У ёй, на самым версе, ляжала эпіграма М. Багдановіча, які прыязджаў у Вільню якраз тады, калі там не было Янкі, і пакінуў у яго папцы свой сяброўскі экспромт:

Я. Купала — не малое,
Ды благое, наравістае дзіця,
Трэба, каб яго давесці
да пушчы,
Паліваць часцей халоднаю
вадою.
М. Багдановіч.

Мы ўсе смяяліся з такога дацціпага жарту; у гэты час нехта ззаду, узяўшы мяне за пле-

чы, павярнуў да сябе. Я ўбачыла даволі высокага, сталага хлопца з сінімі вачыма, задумлівага і сур'ёзнага. «Ты, мусіць, Буйлянка, — лагодна сказаў ён. — Ну, а я — Купала, дык давай знаёміцца». І ён паважна пакланіўся. Яшчэ да знаёмства Я. Купала прывясціў мне свой верш «Мая думка» (1910 г.), які пачынаўся чудаўнымі радкамі:

Як вецер, як птушка,
дзе сонца, дзе зоры,
Так рвецца, нясецца ўдале
думка мая...

Помню, прыехаўшы ў Вільню, калі ўсе знаёмыя былі на дачах, мне давялося заначаваць у рэдакцыі. Я. Купала, які ў гэты час працаваў у рэдакцыі, прынёс спытак з рукапісам каля меды «Паўлінка», і мы чыталі яе цэлы вечар. Крыху пазней (працавала я тады настаўніцай у вёсцы Чаўшкі) Я. Купала напісаў мне, каб я прыслала ўсе вершы, якія ў мяне ёсць, бо рэдакцыя збіралася выдаць кніжку гэтых вершаў. З вялікім захапленнем працавала я над зборнікам, па частках адсылаючы творы Я. Купалы, які быў рэдактарам кніжкі. Часта прыбылаў ён мне лісты, прасіў даць больш вершаў, каб кніжка «была найтаўсцейшая». Раўся, як размясціць творы, быў задаволены назвай «Курганная кветка». Пісаў, што працуе над маёй кніжкай з такім жа замілаваннем, як над сваёй. Гэта акрыляла мяне, памагала пісаць. Я. Купала ставіўся так да ўсіх пазтаў, якія працавалі над яго кіраўніцтвам. А ён жа тады быў вялікім майстрам слова. Вельмі асцярожна, умела напраўляў ён рукапісы, каб не сцерці індывідуальнага стылю аўтара.

Прыгавдаецца такі выпадак. Я. Купала і З. Бядуля працавалі ў рэдакцыі над рукапісамі, калі я прыйшла туды з кніжкай «Абразкі», якая мне вельмі спадабалася. З. Бядуля адраваўся ад рукапісу і пачаў чытаць урыўкі са сваіх імпрэсій. «Не бяжы за кветкай сніеўкай, што на дрыгве расце...» — пранікнёна дэкламаваў ён. Іскры-

тыя, маркотныя вобразы, надзвычай паэтычная мова ў майстэрскай чытцы З. Бядулі ўсквалялі мяне да слёз. Я горача паціснула яму руку і запыталася: «Слухай, Змітрок, што адчуваў ты, калі чытаў гэтыя чудаўныя абразкі?» Але чулая душа Бядулі ўжо схавала свае рожкі ў шкарлупку, і ён гарэзліва адказаў: «А ў мяне тады балеў живот!». Адкаж яго абражаў самае святое пачуццё павагі да мастацтва, і я стукнула рукой па кучаравай галаве Змітрака. Я. Купала сардэчна смяўся, а Змітрок, каб улагодзіць мяне, тут жа сеў пісаць прывясчэнне мне на тытульным лісце сваіх «Абразкоў». Перадаў гэты напіс на памяці, бо ні кніжка, ні напіс, на жаль, не захаваліся.

«Задумаў бог стварыць беларускіх пісьменнікаў К. Буйлу і З. Бядулю. Дзеля гэтага ўзяў ён жменьку зямлі, трохі крывы звярыйнай, пасмачку сонечных праменяў і частку свайго вялікага духу. Але, здурнеўшы ад старасці, бог не змяшаў усёй гэтай субстанцыі разам і стварыў К. Буйлу толькі з праменьчыкаў сонца і свайго вялікага духу, а З. Бядулю — толькі з зямлі і крывы звярыйнай. Паглядзеў бог на гэтых цацак, пачухаў патыліцу. «Разам густа, разам пуста», — мармытаў ён, незадаволены, і не ведаў, што рабіць. Ён са злосцю штурхануў К. Буйлу. Тая, будучы вельмі лёгкая, адскочыла ўбок, замахаўла рукамі і замалала языком. Такой яна засталася і па сённяшні дзень. Штурхануў бог і З. Бядулю, ды так, што ў таго вочы палезлі на лоб і адкрыўшы надліся губы. Такім ён і застаўся назаўсёды. Паклікаў бог анёлаў на раду: «Што рабіць з гэтымі няудальмі творамі?» «Трэба іх пажаніць», — раілі анёлы, — тады ўсё перамяшаецца і добра будзе». Бог калупаўся ў барадзе, не ведаючы, што рабіць, а чэрці лопаліся ад смеху».

Цётка і Я. Купала ўгаварылі мяне паехаць у Полацк, заняўшы асветнай працай сярод беларускай моладзі. Чамусьці гэта разглядалася як нейкі подзвіг. Помню, калі я згадалася, парывістая Цётка схавала маю руку і пацалавала яе. Палікае я ў Полацк. Працавала ў беларускай кнігарні. Вакол мяне сабраўся гурток моладзі.

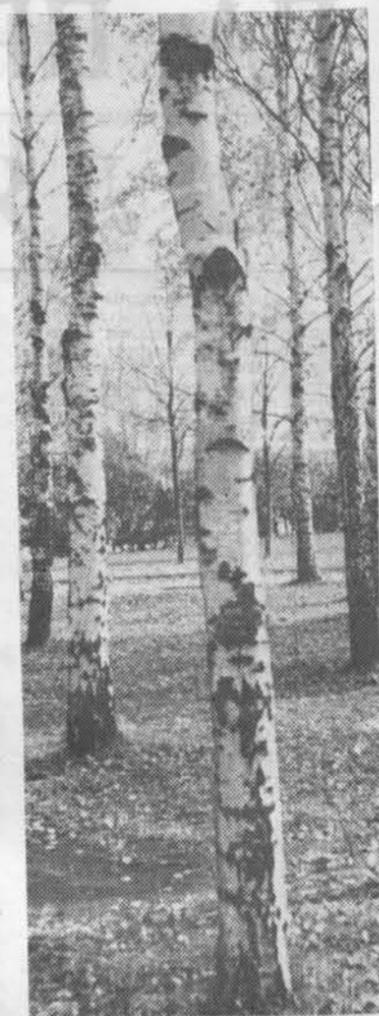
Мы чыталі кнігі, рабілі рэфераты. Матэрыяльныя сродкі на гэтую работу даваў продаж кніг, якія мне прысылалі з Вільні. Але нядоўга мне давялося працаваць. Выбухнула вайна 1914 года, і доля закінула мяне ў канцылярню Усерасійскага земскага саюза. Тады я не разумела сапраўдных мэт гэтай рэакцыйнай арганізацыі. Амаль да канца вайны праездзіла з той канцылярый па Заходнім фронце. Там пазнаёмілася са сваім будучым мужам, студэнтам Пятроўска-Разумоўскай сельскагаспадарчай акадэміі. Там мы і пажаніліся. Калечыць Віталій Адольфавіч быў чалавекам чыстай душы, светлага розуму, гарачага сэрца. Шчыра і аддана працаваў ён у галіне сельскай гаспадаркі, праводзячы ўсе мерапрыемствы савецкай улады па калектывізацыі. Ён верыў у росквіт калгаснага ладу, радаваўся, што ўсё больш паяўлялася трактараў на калгасных палях. У часе культуры асобы Віталій загінуў, як і многія ні ў чым не вінаватыя людзі.

З 1923 года я жыў у Маскве. Пасля смерці мужа на руках у мяне астаўся малы яшчэ сын. Працавала, гадала яго, вучыла. Цяпер ён інжынер, камуніст, займае высокую пасаду ў навукова-даследчым інстытуце.

Адрыў ад сяброў, ад літаратурнага жыцця Беларусі дрэнна адбіўся на маёй творчасці. Я мала пісала, зрэдку пасылала вершы ў «Польмя». Я. Купала і Уладка і ў тыя цяжкія для мяне часы сардэчна ставіліся да маёй працы. Яны ўсё разумелі.

І вось прыйшла новая бяда — вайна. Вялікае гора, што выпала на долю акупіраванай Беларусі, скаланула маё сэрца. Я апынулася ў асяроддзі сяброў, якіх вайна перамясціла ў Маскву, і зноў пачала шмат пісаць. Пішу і цяпер, друкую новыя вершы і адчуваю, што яшчэ сёе-тое магу зрабіць.

Шмат аб чым, можа і цікавым, што было ў маім жыцці, я не расказала. Мяне ўвесь час стрымлівала думка, што ў мяне няма падстаў для таго, каб займаць сваёй асобай увагу чытача. Я ў жыцці зрабіла мала, хоць працавала шчыра, на ўсю сваю моц, толькі моц тая была невялікая. І я вельмі ўдзячна Савецкай уладзе, якая высокая ацаніла маю працу, узнагародзіўшы мяне ордэнам «Знак пашаны», Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР, Вялікае, сардэчнае дзякуй Радзіме, народу, партыі за гэта!
24 жніўня 1962 г.

Восень. Фота М. Моніча.

ПЯТРУСЬ БІТАЛЬ

Пятрусь Біталь — новае імя ў беларускай літаратуры. На шляху да свайго ідэала ён — сын селяніна-бедняка з былых «красаў усходніх» — часта блукаў, памыляўся, але не пакідаў сваіх настойлівых пошукў. І вось на шостым дзесятку, пабыўшы настаўнікам, салдатам, чорнаробочым, свяшчэннікам, Пятрусь Біталь выйшаў на шырокую пуцявіну літаратурнай дзейнасці, якая была асноўнай марай яго жыцця. За апошнія гады ён пераклаў на беларускую мову шмат твораў класікаў рускай і заходнееўрапейскай паэзіі і пэўнаў народаў СССР. Лепшымі здабыткамі яго творчай працы з'яўляюцца пераклады паэм «Пан Тадэвуш» і «Гражына» Адама Міцкевіча, «Жальбы бедуіна» Юліуша Славацкага, «За даллю даль» Аляксандра Твардоўскага, асобных твораў Гейнэ, Гётэ, Шылера, Шаўчэнкі.

У творчым актыве Петруся Біталі шмат уласных вершаў. Друкуем некаторыя з іх.

ЖАДАНЫ ГОСЦЬ

Дамой вярнуўся я з дарогі,
І хоць не доўга вандроўваў,
За гэты час мой дом убогі
Славаўся ў засень дрэў

і траў —
Усё вакола паспятала
Вясны жывая зеляносьць.
Хоць сцэжка вузенькая
стала...

А дома я — жаданы госць...

О, як мне добра. Пах
суквецця

Удыхаю радасна ізноў,
А я ўжо думаю, што на
свеце

Няма ні поля, ні лугоў.
О, як мне добра. У цені лісьця
Сяджу, ў дубах іпакі пляюць:
А мне ж здавалася калісьці,
Што дрэвы ценю не даюць.

О, як мне добра. Ты са
мною,

Бо мне здавалася парою,
І сэрца б'ецца нездарма,
Што сэрца ўжо ў людзей
няма...

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

ШЧОДРЫ ТАЛЕНТ

Мінск чудаўны ў любую пару года. Хутна яго вуліцы і плошчы стануць яшчэ больш прыгожымі, як гэта бывае заўсёды напярэдадні вялікіх свят. Горад, яго вуліцы, плошчы — невычарпальная крыніца натхнення нашых мастакоў. Многа сваіх работ прывясціў Мінску і беларускі мастак А. Кроль.

...Бэзавы змрок затапіў вуліцу Сявядлова. Білікі адвінеўшага дня дагаралі на будынку Галоўпаштама. Людзі вышлі на праспект. Усё прасякнута веснавым настроем. Вось кароткі змест адной з яго карцін. Нейк па асабліваму напісана і карціна «Вуліца Янкі Купалы». Талент і вялікая праца адчуваюцца ў такіх палотнах мастака на гістарычных тэмы, як «Пасля курлоўскага расстрэлу ў Мінску», «Янка Купала і Цётка ў Пецярбурзе», «Думкі аб Радзіме».

Многа часу аддае А. Кроль і роднаму пейзажу. Наведвальнікі выстаўкі ў салоне-магазіне падоўгу стаяць перад такімі яго палотнамі, як «Цішыня», «Сяло Узгор'е», «Рогава», «Беразняк», «Брэсцкае шасэ», на якіх адлюстравана характарнае наша сёл, палёў і лясоў.

Не так даўно А. Кроль ездзіў у Літву, у Палангу. Серыя эцюдаў Палангі — новыя работы тонкага лірыка. У гэтым годзе А. Кроль закончыў вялікую карціну «Па мірнай Беларусі». Вось яе кароткі змест. На полі стаяць людзі з розных краін зямлі. Яны глядзяць, як івітнее наша рэспубліка, як расцвітае жыццё беларускага народа.

Жыццесцявардальнае мастацтва таленавітага мастака нясе людзям радасць, узвышае іх.

Е. СМІРНОВА.

НА ЗДЫМКАХ: 1. «Вячэрні Мінск». 2. «Пасля школы».
Фота І. Берліна.

ГУСИ

Паляцелі гусі ў вырай
У бок Егіпта ці Алжыра...
Ды ў гаротным тым Алжыры
Не чуваць яшчэ аб міры;
Нішчаць там народ крылаты
Кулямёты і гарматы...
А ў вас жа, гусі,—крылі...
Як бы вас там не падбілі?
Ці не лепш было б вам, гусі,
Заставацца ў Беларусі?

ТРЫЯЛЕТЫ

1

І мудраца палоніць падарунак:
Дар прымушае жмурыць вочы.
На бляск яго не будзь ахвочы,
Бо й мудраца палоніць падарунак.
Са шляху ў змрок лёгка збочыць —
Дня не мяняй на цемру ночы,
Бо й мудраца палоніць падарунак:
Дар прымушае жмурыць вочы.

2

Вада — напітак самы лепшы,
Яна найлепей гасіць смагу.
Не налівай гарэлкі ў флягу:
Вада — напітак самы лепшы.
Чаму прымаеш за знявагу
Маю сяброўскую заўвагу?
Вада ж — напітак самы лепшы,
Яна найлепей гасіць смагу.

3

Калі гарыць суседні дом,
Бяда і нам усім тады;
Дык чым хутчэй нясі вады,
Калі гарыць суседні дом.
Не адставай ад грамады —
Тушы, стары і малады,
Бо як гарыць суседні дом,
Бяда і нам усім тады.